

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku**

Gdańsk, dnia 10 czerwca 2010 r.

**Pan
Prof. dr hab. Janusz Moryś
Rektor
Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego**

P/09/136
LGD-4100-014-01/2010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie *art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.)*, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku przeprowadziła w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym, zwanym dalej „Uczelnią”, kontrolę sprawowania nadzoru nad samodzielnymi publicznymi szpitalami klinicznymi (dalej: „SPSK”).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 14 maja 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie *art. 60 ustawy o NIK*, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli, pomimo stwierdzonych uchybień, pozytywnie ocenia realizację kontrolowanych zadań. Powyższa ocena wynika z niżej opisanych ustaleń i ocen częściowych.

1. Uczelnia prawidłowo wywiązała się z funkcji podmiotu sprawującego nadzór nad dwoma SPSK¹, do czego była zobowiązana na podstawie *art. 67 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej*² (dalej: „ustawa o zoz”) oraz wydanego na podstawie tej ustawy *rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 listopada 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru nad samodzielnymi publicznymi*

¹ Uniwersyteckie Centrum Kliniczne, zwane dalej „UCK” oraz Uniwersyteckie Centrum Medycyny Morskiej i Tropikalnej, zwane dalej „UCMMiT”

² Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.

zakładami opieki zdrowotnej i nad jednostkami transportu sanitarnego³ (dalej: „rozporządzenie w sprawie zasad sprawowania nadzoru”), określającego szczegółowe zasady sprawowania nadzoru nad SPSK.

- 1.1.** Uczelnia zobowiązana *art. 67 ust. 3a ustawy o zoz* do przekazywania Ministrowi Zdrowia informacji obejmujących wyniki kontroli, terminowo przekazywała informacje dotyczące prowadzonych kontroli w SPSK. Niemniej jednak sprawozdania te nie zawierały ustaleń z tych kontroli. Prorektor ds. Klinicznych (osoba odpowiedzialna za nadzór nad SPSK), wyjaśnił, że Uczelnia stosowała wzór informacji przekazany przez Ministerstwo Zdrowia, zaś według interpretacji Uczelni wyniki kontroli miały obejmować informację jedynie o tematach wszystkich przeprowadzonych kontroli w szpitalach. Na uwagę zasługuje fakt, iż Minister Zdrowia powyższe sprawozdania bez zastrzeżeń przyjmował.
- 1.2.** W wyniku kontroli okresowych, a także prowadzonych w latach 2008 – 2009 czynności audytowych, Rektor – zgodnie z § 11 *rozporządzenia w sprawie zasad sprawowania nadzoru* – przedstawił dyrektorom SPSK zalecenia pokontrolne wraz z określeniem terminów przedstawienia informacji o sposobie, trybie i okresie realizacji tych zaleceń, a także wstrzymał wykonanie decyzji sprzecznej z prawem (dotyczącej wypłaty dodatków do wynagrodzeń).
- 1.3.** Kontrola NIK wykazała jednak uchybienia w przestrzeganiu § 7 *rozporządzenia w sprawie zasad sprawowania nadzoru* oraz *art. 67 ust. 2 i 3 ustawy o zoz*, gdyż stwierdzono, że z zaplanowanych 29 kontroli w latach 2006 – 2009, faktycznie zrealizowano jedynie 5. Natomiast:
- a) w latach 2006 – 2008 w UCK nie przeprowadzono żadnej kontroli,
 - b) w latach 2006 – 2007 w UCMMiT nie przeprowadzono żadnej kontroli,
 - c) w latach 2006 – 2009 nie przeprowadzono żadnych kontroli sprawdzających.
- Prorektor ds. Klinicznych, wyjaśniając przyczyny nieprzeprowadzenia powyższych kontroli wskazał, że Uczelnia podejmowała działania polegające na egzekwowaniu od SPSK comiesięcznej sprawozdawczości, a dane w niej zawarte podlegały analizie przez wyspecjalizowane służby, co zapewniało pełną kontrolę nad działalnością obydwu szpitali.
- 1.4.** Ponadto, w 2008 r. władze Uczelni z tytułu sprawowania nadzoru przez organ założycielski zleciły dokonanie oceny samodzielnych publicznych zakładów opieki

³ Dz. U. Nr 94, poz. 1097

zdrowotnej, w tym SPSK, dwóm osobom, które nie były pracownikami Uczelni. Nie kwestionując potrzeby przeprowadzenia takiej oceny – wobec braku w poprzednich latach prowadzenia kontroli sprawdzających w SPSK – NIK zwraca uwagę, że § 9 *rozporządzenia w sprawie sprawowania nadzoru* stanowi wprost, że ww. kontrole przeprowadzane są nie tylko na podstawie imiennego upoważnienia, ale też po przedstawieniu kierownikowi jednostki organizacyjnej legitymacji służbowej, co wskazuje, że powinny być one wykonywane przez pracowników Uczelni.

2. Działająca przy Uczelni Niezależna Komisja Bioetyczna do Spraw Badań Naukowych (dalej: „Komisja”) prawidłowo wywiązywała się z zadań związanych z rejestracją i realizacją badań klinicznych, jakie wynikają z *rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 11 maja 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad powoływania i finansowania oraz trybu działania komisji bioetycznych*⁴ (dalej: „*rozporządzenie MZiOS z 11 maja 1999 r.*”), niemniej jednak NIK stwierdziła szereg uchybień w tym zakresie. I tak:

- 2.1. Powołując Komisję na kadencję trwającą 4 lata Zarządzeniem wewnętrznym nr 61/08 z 15 grudnia 2008 r., naruszył Pan § 3 *ust. 1 rozporządzenia MZiOS z 11 maja 1999 r.*, stanowiący, że okres kadencji ww. komisji trwa 3 lata. Jak wyjaśnił Pan, było to spowodowane faktem, iż do momentu wejścia w życie *ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym*⁵ (dalej: „*Prawo o szkolnictwie wyższym*”) kadencja władz Uczelni była zbieżna z okresem powoływania komisji bioetycznej i wynosiła 3 lata. W ocenie NIK powyższe uchybienie nie miało istotnego wpływu na funkcjonowanie Komisji.

- 2.2. Działalność Komisji była finansowana niezgodnie z § 10 *ust. 1 rozporządzenia MZiOS z 11 maja 1999 r.* Ustalono bowiem, że suma opłat wniesionych w latach 2006 – 2009 przez podmioty zamierzające przeprowadzić eksperyment medyczny była wyższa od łącznych kosztów działalności Komisji o 1.021,8 tys. zł. Z powołanego wyżej przepisu wynika, że wysokość opłat winna być tak skalkulowana, by pokryć koszty działalności komisji bioetycznej bez możliwości generowania zysków z tego tytułu.

- 2.3. W wyniku badania 20 wniosków złożonych do Komisji o podjęcie opinii w sprawie eksperymentu medycznego stwierdzono, że Komisja dysponowała dokumentami pozwalającymi podjąć uchwały. Ustalono jednak braki formalne w dokumentacji,

⁴ Dz. U. Nr 47, poz. 480

⁵ Dz.U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.

wskazujące na nieprzestrzeganie w pełni przepisów *rozporządzenia MZiOS z 11 maja 1999 r.* Polegały one na:

- nieprzekazywaniu przez przewodniczącego Komisji projektów opinii, w celu zapoznania się, wszystkim członkom Komisji wraz z informacją o terminie posiedzenia Komisji, o czym stanowi § 6 ust. 2 *ww. rozporządzenia*,
- podpisywaniu podjętych uchwał wyłącznie przez przewodniczącego Komisji, podczas gdy § 6 ust. 7 *ww. rozporządzenia* stanowi, że uchwałę podpisują członkowie biorący udział w jej podjęciu,
- nieprzekazywaniu uchwał Komisji kierownikom zakładów opieki zdrowotnej, w których miał być przeprowadzany eksperyment medyczny oraz właściwym komisjom bioetycznym w przypadkach dotyczących eksperymentu wielośrodkowego, co naruszało § 7 *ww. rozporządzenia*,
- w 19 spośród 20 zbadanych przypadków opinie zostały wydane wnioskodawcom przed wniesieniem opłat, co naruszało § 10 ust. 2 *ww. rozporządzenia*; opłaty, w łącznej kwocie 150.000 zł, wniesione zostały po podjęciu uchwały przez Komisję, z opóźnieniem wynoszącym od 1 do 187 dni.

3. Zgodnie z obowiązującymi przepisami Uczelnia w latach 2004 – 2009 nie podpisywała jako ośrodek badawczy umów na realizację badań klinicznych.

4. NIK pozytywnie ocenia:

4.1. Gospodarowanie posiadanymi przez Uczelnię nieruchomościami w poniżej opisanym zakresie.

4.1.1. Wszystkie nieruchomości pozostające we władaniu Uczelni miały uregulowany stan prawny i były zagospodarowane. W latach 2006 – 2009 na działalność statutową wykorzystywano od 19,09% do 24,72% powierzchni budynków. Pozostałą część udostępniano nieodpłatnie – na podstawie umów o zarząd i użytkowanie – szpitalom klinicznym oraz wynajmowano lub dzierżawiono odpłatnie innym podmiotom (2,26% – 2,83% powierzchni). Czynsz najmu ustalano na podstawie stosownych kalkulacji kosztów oraz uwzględniając zarządzenia Prezydenta Miasta Gdańska w sprawie ustalania miesięcznych stawek czynszu za najem 1 m² powierzchni użytkowej.

4.1.2. W latach 2006 – 2009 rozporządzanie przez Uczelnię składnikami aktywów trwałych w rozumieniu przepisów o rachunkowości (z przeznaczeniem na przedszkole i parking) odbyło się za zgodą ministra właściwego do spraw

Skarbu Państwa, tj. zgodnie z *art. 90 ust. 4 Prawa o szkolnictwie wyższym*.

- 4.2.** Prawidłowe rozliczenie dotacji w wysokości 149.419.845,59 zł, przyznanych w latach 2006 – 2009 przez Ministerstwo Zdrowia Uczelni (141.982.367,59 zł) i – za jej pośrednictwem – SPSK (7.437.478 zł) na inwestycje budowlane i zakupy sprzętu medycznego. Rozliczenia dotacji wykorzystanych przez SPSK przekazywano do Ministerstwa Zdrowia po zweryfikowaniu i zaakceptowaniu przez Uczelnię, zgodnie z zasadami określonymi w umowach i pismach informujących o przyznaniu dotacji.
- 4.3.** Przyjmowanie darowizn z zachowaniem zasad ustalonych uchwałami Senatu Uczelni. Uczelnia prawidłowo stosowała procedury zakupu lub przyjęcia darowizny aparatury i sprzętu medycznego, określone Uchwałami Senatu Uczelni Nr 14/01/02 z dnia 18 lutego 2002 r. oraz Nr 34/2008 z dnia 29 września 2008 r. Darowizny finansowe (2.266.498,41 zł) i rzeczowe (o wartości 1.631.740,02 zł) przyjmowano wyłącznie z przeznaczeniem na realizację celów statutowych, po dokonaniu analiz techniczno-ekonomicznych uzasadniających ich przyjęcie. Darowizny przyjmowano na podstawie umów, które w żadnym przypadku nie miały charakteru umów wiązanych. Będąc przedmiotem darowizn aparatura medyczna nie wymagała ponoszenia dodatkowych kosztów na zakup materiałów eksploatacyjnych. Darowizny przeznaczono na wymienione w umowach cele i przekazano wskazanym w umowach jednostkom organizacyjnym Uczelni.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw zdrowia informacji obejmujących wyniki kontroli przeprowadzonych w podległych szpitalach klinicznych;
- 2) określenie czasu trwania kadencji Komisji Bioetycznej na okres 3 lat;
- 3) ustalanie opłat za opinie wydawane przez Komisję Bioetyczną na zasadach wynikających z § 10 *ust. 1 rozporządzenia MZiOS z dnia 11 maja 1999 r.*;
- 4) wprowadzenie mechanizmu kontrolnego (rozwiązania organizacyjnego) mającego na celu:
 - sporządzanie i przekazywanie dokumentów związanych z działaniem Komisji Bioetycznej w sposób zgodny z § 6 *ust. 2*, § 6 *ust. 7* oraz § 7 *rozporządzenia MZiOS z dnia 11 maja 1999 r.*,
 - ograniczenie ryzyka wydawania uchwał Komisji Bioetycznej o eksperymentach medycznych przed wniesieniem stosownych opłat.

Zgodnie z treścią *art. 61 ust. 1 ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Rektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku, na podstawie *art. 62 ust. 1 ustawy o NIK* oczekuje przedstawienia, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z *art. 62 ust. 2 ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.